

1. Opschudding in Jeruzalem

Wat gebeurt er precies in Jeruzalem, als de wijzen uit het oosten daar aankomen? De wijzen, ze vragen (vers 2): 'Waar is de Koning van de Joden die geboren is? Want wij hebben Zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem te aanbidden.' En dan staat er in vers 3: 'Toen koning Herodes dit hoorde, raakte hij in verwarring en heel Jeruzalem met hem.' Dat is een beetje te soft vertaald. Herodes raakte niet in verwarring, de Nieuwe Bijbelvertaling zegt: 'Hij schrok hevig'. Dat komt meer in de buurt. Letterlijk staat er in het Griekse origineel: 'Herodes werd door elkaar geschud'. Herodes was totaal ondersteboven.

'En,' staat er dan bij: 'heel Jeruzalem met hem.'
Om een beetje te begrijpen wat er hier gebeurt, moet je op je netvlies hebben wat Herodes voor een koning was. Het gaat hier om Herodes de Grote, hij heeft 33 jaar geregeerd over heel Israël. Dat deed hij als vazalkoning van de Romeinen. Herodes was totaal paranoïde, gék van angst dat er iemand ooit zijn plaats zou innemen. Hij was bovendien ongelooflijk wreed, ik heb laatst al verteld dat hij zijn vrouw liet vermoorden en drie van zijn zonen. Toen Herodes op zijn sterfbed lag – dat is ongeveer één of twee jaar nadat de wijzen uit het oosten bij hem aanklopten – toen was hij bang dat het bericht van zijn overlijden de mensen zó blij zou maken, dat ze zouden dansen op de straten. Dus wat deed Herodes? Hij liet tientallen onschuldige Joden gevangen nemen, en hij gaf bevel: 'Als ik sterf, moeten zij allemaal gedood worden, dan zal er tenminste gerouwd worden in het land.' Gelukkig is na zijn dood dit bevel niet uitgevoerd, maar het tekent zijn persoonlijkheid. Herodes was volstrekt gestoord. En denk je dan nú eens in, dat er in Jeruzalem belangrijke mannen aankomen, een buitenlandse delegatie, die zegt: 'Wij weten dat er een ándere koning geboren is. Kunt u ons vertellen waar we die kunnen vinden?' Begrijp je nu wat Mattheüs vertelt, dat Herodes zelf in alle staten is en dat er een golf van ontzetting door de stad gaat? Een ándere koning? Iedereen weet dat nu het béést in Herodes wakker wordt! Iedereen beseft dat dit uitloopt op een bloedbad. Iedereen beseft dat... behalve die wijzen.

2. Teleurstelling bij de wijzen

Want... hoe is dat voor hén? Zij zijn er vast van overtuigd dat er een koningskind moet zijn. Ze komen van ver, 'uit het oosten' schrijft Mattheüs. Waarschijnlijk moet je denken aan Mesopotamië, Babylonië misschien of Perzië. Daar werd veel aan astrologie gedaan, dat gold als een vooraanstaande wetenschap. Bovendien woonde er een grote Joodse gemeenschap, veel Joden waren nooit teruggekeerd uit de ballingschap in Babylonië. Dus het is niet zo vreemd als er uit die streken zo'n voornaam gezelschap komt om te zoeken naar een Joods koningskind. Wij denken altijd aan drie wijzen, ieder op een kameel, vaak worden ze ook drie koningen genoemd. Maar dat staat er niet: in het Grieks staat het woord 'magoi', 'magiërs'. Er staat ook niet dat ze met z'n drieën zijn, misschien waren ze maar met z'n tweeën, of misschien wel met z'n tienden. En groot kans dat er ook een gevolg bij was, met dienaren, want dat ze rijk zijn, dat blijkt wel uit hun geschenken: goud, wierook en mirre. Ze zijn rijk, ze zijn ook voornaam: niet iedereen wordt zomaar bij de koning toegelaten. Een belangrijke buitenlandse delegatie... die in Jeruzalem komt met een vraag: 'Waar is de Koning van de Joden die geboren is?' Ze zeggen dus niet: 'Klopt het dat er een Koning geboren is? Wij hebben naar de sterren gekeken, en nu hebben we een theorie dat er hier een koninklijk Kind moet zijn.' Nee, ze zijn 100 % zeker



van hun zaak! 'We hebben Zijn ster gezien, dus kunt u ons de weg wijzen? Waar is Hij?'

Het moet voor die wijzen een klap in het gezicht zijn, dat ze in Jeruzalem worden ontvangen met verbazing! 'Een Koning geboren? Wij weten van niets!' Ze hebben die ster gezien, misschien al wel twee jaar geleden, ze hebben onderzoek gedaan in hun astrologische handboeken, ze hebben deze tocht voorbereid, ze hebben wekenlang gereisd door het Midden-Oosten, ze hebben de hitte overdag getrotseerd en de kou 's nachts om hier te komen. Ze hebben de meest kostbare geschenken meegenomen die ze maar konden bedenken. En nu... nu is er helemaal geen Koningskind?! Dat kán toch niet?! Deze reis was niet een gokje of zo, niet een misschientje! Nee, ze weten het zéker! Kun jij je iets voorstellen bij de verwarring van de wijzen? De teleurstelling? Alle vragen die dit oproept in hun hoofd? Hebben ze zich dan zó vergist? Het was toch duidelijk? Ze hebben die ster echt gezien, en ze wisten zonder enige twijfel de betekenis...

Terzijde: God spreekt je genadig aan in je eigen leefwereld!

Even terzijde: de Bijbel is zéker niet positief over astrologie. Alle vormen van waarzeggerij en toekomstvoorspelling worden in de Bijbel streng veroordeeld. Bijvoorbeeld in Deuteronomium 18: 10: 'Onder u mag niemand gevonden worden die zijn zoon of zijn dochter door het vuur laat gaan, die waarzeggerij pleegt, die wolken duidt of aan wichelarij doet, die een tovenaars is, die bezweringen doet, die een dodenbezweerder of een waarzegger raadpleegt, of die de doden raadpleegt. Want iedereen die zulke dingen doet, is een gruwel voor de HERE.' En in Jesaja 47: 13 worden astrologen bespot. God kondigt daar het oordeel aan over Zijn volk, vanwege al hun zonden. En dan staat er: 'U bent moe geworden van uw vele plannen. Laten zij toch opstaan die de hemel waarnemen, die naar de sterren kijken, die bij nieuwe maan voorspellingen doen; laten zij u verlossen van de dingen die over u zullen komen!'

De Bijbel keert zich tegen astrologie, want waarzeggerij legt je toekomst vast, terwijl God je juist roept om in vrijheid te leven. En toch worden deze astrologen door God geroepen in déze taal, de taal van de astrologie, omdat zij déze taal begrijpen. Zij worden geroepen binnen hun leefwereld. Ik vind dat altijd indrukwekkend om te bedenken: God gebruikt onvoorstelbare manieren om mensen op het spoor van Jezus te zetten. Het doet mij denken aan een verhaal dat ik hoorde van een christelijke hulporganisatie uit Den Haag. Het ging over een buitenlandse prostituee die haar 'werk' deed, gedwongen door de omstandigheden, om geld te kunnen sturen naar haar familie. Op een dag merkte ze aan een klant dat hij erg verdrietig was. Toen hij bij haar was geweest en weer weg wilde gaan, riep ze hem terug, en ze vroeg wat er aan de hand was. Wat bleek? Hij wilde zichzelf van het leven beroven, en had gedacht: 'Ik ga alleen nog naar een bordeel en daarna doe ik het.' De prostituee ging met hem in gesprek over God, en gaf hem een Bijbel mee. Dat werd zijn redding.

De Bijbel is absoluut tegen prostitutie, maar voor deze man werd het bezoek aan het bordeel zijn redding. Zoals astrologie absoluut tegen Gods wil is, maar God roept deze astrologen in hun eigen taal. Dat is tekenend voor de grootheid van God. Hij doet álles, echt álles om mensen te redden, om mensen te bereiken, om mensen bij Jezus te brengen. Dat is ook voor ons veelzeggend: hoeveel hebben wij er eigenlijk voor over om iemand anders het Evangelie door te geven? God Zelf gaat héél ver, héél ver...

Denk je even in in die wijzen: álles hebben ze ervoor over gehad om het Koningskind te gaan opzoeken, en wat blijkt nu? Er is helemaal geen Koningskind... Wat een ongelooflijke teleurstelling moet dat zijn. Wat een vragen moet dat gegeven hebben. 'Hebben wij het dan zó fout gehad? Hoe konden we ons zó vergissen?'

3. Alleen in de nacht...

Koning Herodes doet of hij de wijzen wil helpen. Hij laat alle leidende theologen opdraven. Die weten precies waar de Messias geboren zal worden: in Bethlehem, dat staat in Micha 5. 'Als u Hem gevonden heeft', vraagt Herodes aan de wijzen, 'kom het

dan aan mij vertellen, want ik wil dat Kind ook gaan aanbidden.' En daarmee moeten de wijzen het doen. Helemaal alleen rijden ze Jeruzalem weer uit. Niemand gaat mee. Niemand wijst de weg naar Bethlehem. Waarom eigenlijk niet? Als de mensen nou horen dat de Messias geboren is, waarom gaan ze dan niet mee, opgewonden en vol verwachting? Dat zou je toch verwachten? Ik heb me daar vaak over verbaasd, maar nu ik me opnieuw verdiepte in de situatie, vond ik het toch heel logisch dat er niemand mee gaat. Want natuurlijk: niemand dúrft! Je wéét hoe Herodes is, gék van jaloezie, en stel dat je dan enthousiast reageert op de geboorte van een concurrent, een Koning uit het oude koningshuis van Israël. Stel dat je dan vol verwachting meereist met de wijzen. Dan weet je van te voren dat je dat niet gaat overleven. Dus iedereen houdt zich angstig stil. Niemand is enthousiast, niemand gaat mee naar Bethlehem. En Herodes zelf? Als hij meteen mee zou reizen, dan zouden de ouders van dat Kind vast wel in de gaten hebben dat er gevaar dreigde. Herodes zou overal naar het Kind moeten zoeken, en in die tussentijd zouden de ouders met dat Kind gevluht zijn. Niemand gaat mee, en daarom reizen ze helemaal alleen Jeruzalem uit, de wijzen uit het oosten. Wat moeten ze ongelooflijk teleurgesteld geweest zijn. En wat zullen er veel vragen door hen heen gegaan zijn. Hadden ze het dan mis? Is alles voor niets geweest? Loopt deze reis uit op één grote mislukking? Klopt het eigenlijk wel, wat ze eerder allemaal dachten en geloofden? Als er niemand iets weet over een geboren Koning? En als zelfs niemand de moeite neemt om mee te reizen?

Vandaag komt ook onze reis door 2021 tot een einde. En de vraag is: waar loopt die reis op uit? Ik kan me zomaar voorstellen dat ook u, ook jij zo je vragen hebt. Misschien je teleurstelling. Je frustratie. Wat een bizar jaar is dit geweest... We begonnen in lockdown en we eindigen in lockdown. Waar loopt voor jou het jaar op uit? Op een teleurstelling? Op een mislukking? Of misschien op één groot vraagteken? Ik moet eerlijk zeggen: soms overvalt mij opeens dat gevoel: 'Klopt het eigenlijk allemaal wel, de Bijbel, het geloof in God? Is het niet één en al inbeelding?' Zo'n gevoel kan opeens door je heen schieten. Zoals de wijzen dat misschien ook gevoeld hebben. 'Is deze hele reis niet één grote vergissing?' Ongetwijfeld is de stemming bedrukt geweest, toen de wijzen uit Jeruzalem wegreiden. Blijkbaar was het nacht, of misschien was het heel vroeg in de ochtend.

4. God geeft een lichtpunt!

Want kijk nou, opeens... daar is hij weer! De ster! Die hele bijzondere ster, die ze in het oosten gezien hebben, misschien al wel twee jaar geleden! Mattheüs vertelt: 'En zie, de ster die zij in het oosten gezien hadden, ging hun voor, totdat hij boven de plaats kwam te staan waar het Kind was. Toen zij de ster zagen, verheugden zij zich met zeer grote vreugde.'

Dat zijn woorden waar de blijdschap vanaf spat: 'Toen zij de ster zagen, verheugden zij zich met zeer grote vreugde.' Geloof maar dat de tranen van vreugde over hun gezicht gestroomd hebben. Het was dus tóch geen inbeelding. Het was dus tóch geen vergissing! Het was dus tóch waar!

Wat hebben we een ongelooflijk goede God! Juist als je gaat door een tijd van tegenslag, een tijd van teleurstelling, als je niet meer weet hoe het verder moet, juist dan geeft Hij een lichtpunt, juist dan wijst Hij je de weg. En dat doet Hij vandaag nog steeds!

We kregen vlak voor Kerst een boekje van Tearfund, een christelijke hulporganisatie. Eén van de medewerkers van Tearfund, Annemarie van den Berg, vertelt daarin een bijzonder verhaal. Ze schrijft: 'Het was februari 1998. Ik was een vierdejaars student op weg naar een afstudeerstage in Pakistan en Afghanistan. Het was mijn eerste verre reis alleen.

Op het onbekende, een tikje chaotische Pakistaanse vliegveld moest ik overstappen op een kleinere binnenlandse vlucht. Ik weet nog dat ik probeerde wijs te worden uit de informatieborden. Wat was mijn vluchtnummer? Waar moest ik naar toe? Met mijn ticket, paspoort en koffer stevig in mijn handen, liep ik zenuwachtig heen en weer. Het duizelde me. Langzaam drong het besef tot me door dat ik werkelijk geen flauw benul had waar ik moest zijn. Wat nu? Er was niemand die ik kon bereiken. Het was

nog niet de tijd van mobiele telefoons, of van snelle whatsappjes. Ik zag geen loketten waar ik om hulp kon vragen. In dit onbekende werelddeel vol krioelende mensen die ik niet kon verstaan, zonk de moed me in de schoenen. Vermoeid liet ik me zakken op een van de zitjes. In stilte sprak ik een angstig schietgebedje uit. 'Pardon?' Een vriendelijke mannenstem sprak mij aan. Ik schrok een beetje op uit mijn gemijmer. In perfect Engels vroeg de man, gekleed in traditionele *shalwar kameez*, of hij me kon helpen. Waarschijnlijk keek ik hem verschrikt aan. Er schoot van alles door mij heen, maar vooral de vraag: kan ik deze man vertrouwen? Omdat ik geen enkel ander alternatief had, besloot ik te vertellen dat ik een vlucht naar Lahore moest nemen, maar niet wist waar ik moest zijn.

Zonder veel uitleg nam hij me mee op sleeptouw en bracht me naar de juiste gate. Ik was enorm blij en opgelucht, en wilde hem bedanken, maar de beste man was al verdwenen. Jaren later vraag ik me nog altijd af of het misschien een engel is geweest. Hoe dan ook; hij was mijn engel. Mijn wegwijzer, en noorderster. Dankzij zijn hulp arriveerde ik op de plek van mijn bestemming.' Ik las dit verhaal en ik dacht: God werkt nu nog op dezelfde manier als toen de wijzen op weg waren. Ook nu geeft Hij een ster die de weg wijst. Dat kan een mens zijn, of - inderdaad! - misschien een engel. God kan je de weg wijzen doordat iemand aan je vraagt wat er met je aan de hand is, en je een Bijbel geeft. God kan je de weg wijzen door een kerkdienst, misschien wel door déze dienst. Hij heeft zóveel pijlen op Zijn boog!

5. Je mag uitkomen bij Jezus

Maar één ding is zeker: jouw reis door 2021 hoeft niet uit te lopen op een mislukking of een teleurstelling. Jouw reis door dit jaar heeft een veel betere bestemming. Kijk naar de wijzen. De ster wijst hen de weg naar het huis waar Jezus is, met Maria en Jozef. Ze verblijven al niet meer in een stal, blijkbaar zijn ze in Bethlehem gaan wonen, al zal dat niet lang meer duren. De weg van de wijzen komt uit bij het Kind. En vandaag, op deze laatste dag van 2021, komt ook onze weg uit bij diezelfde Redder. Nu is Hij is geen Kind meer, Hij is God de Zoon, die dag en nacht voor ons bidt tot Zijn Vader.

Wat schrijft Mattheüs? Vers 11: 'En toen zij in het huis kwamen, vonden zij het Kind met Maria, Zijn moeder, en zij vielen neer en aanbaden Het. Zij openden hun schatkisten en brachten Hem geschenken: goud en wierook en mirre.'

Ik vind dat zo mooi: die voorname mannen, die zich op hun knieën laten vallen voor een Kind, en die het weggeven: goud, wierook en mirre, de kostbaarste van de kostbaarste geschenken. Ze voelen zich niet te verheven om te knielen. Ze voelen zich niet te trots, niet te voornaam. Bij Jezus mag je je maskers afdoen, bij Hem mag je klein worden, bij Hem mag je neerknielen zoals je bent. Hij kwam naar deze aarde om jou op te nemen in de ruimte van Zijn genade. Hij kwam naar deze wereld om te sterven aan het kruis voor jouw zonden. Hij kwam om jou vergeving te schenken, om jou eeuwig leven te geven. Hij kwam voor u, voor jou, voor mij.

Straks, aan het einde van de dienst, besluiten we het jaar met een Kerstlied. Eén van de regels in dat lied raakt altijd weer mijn hart. 'De sterre gaat stralen voor wie moe van het dwalen bij het wonder van Bethlehem vrede vindt.' In feite is dat precies waar het om draait. Misschien ben je aan het eind van dit jaar ook moe, moe van het dwalen, moe van het denken, moe van het aanpassen, constant je weer aanpassen aan nieuwe omstandigheden. Misschien ben je moe van wat anderen zeggen of doen, misschien ben je moe van jezelf. Houd het vast: 'De sterre gaat stralen voor wie moe van het dwalen bij het wonder van Bethlehem vrede vindt.'

Waar loopt jouw reis op uit, de reis van 2021? Al is die reis anders gegaan dan je had gedacht of had gehoopt, jouw reis hoeft niet uit te lopen op een fiasco. Jouw reis mag uitkomen bij Christus, de stille vaste ster. Op deze laatste dag van het jaar mag je knielen voor Hem, mag je Hem aanbidden. Als je Hem maar in het oog houdt, dan is het goed. 'Geef ons moed. 't Is ons goed U te zien, Getrouwe, Uw hoog rijk te aanschouwen.' Het is goed om U te zien, Here Jezus! Want U bent het lichtpunt in ons leven. U bent de blinkende Morgenster! Amen.